

Pakaiši NO IZZĀVĒTA DIGESTĀTA

Saldus novada SIA Pampāli biogāzes ražotnē uzstādīta Latvijā pirmā lentes tipa digestāta žāvēšanas iekārta. Tās ražotājs ir New Eco Tec (Vācija), bet projekta vadību veikusi firma Baltic Sales Agency.

ANITA PIRKTIŅA

Biogāzes stacijas koģenerācijas procesā daļa saražotā siltuma parasti aiziet zudumā, ja vien tā iespējami lietderīgi izmantošanai nav rasts risinājums. Digestāta žāvēšana ir viens no šādiem risinājuma veidiem, kas pievieno stacijai papildu vērtību, vienlaikus samazinot arī kaitīgo ietekmi uz apkārtējo vidi. Specializētais dizains, kā arī konteineru tipa konstrukcija NEWtainer kompakto žāvētāju ļauj izmantot ne tikai biogāzes stacijās digestāta žāvēšanai, bet arī notekūdeņu attīrīšanā, dūņu žāvēšanā, biomasas apstrādes stacijās koka skaidu un šķeldas žāvēšanā, dzīvnieku barības vielu ražošanā (labības un graudu žāvēšanai) u. c.

Iekārta esot viegli un ātri montējama, kā arī ērti pārvaldājama. Tās piegāde un montēšana neaizņemot vairāk par trim dienām. Piemērota jebkuras jaudas biogāzes stacijai, pielāgojama jebkuram siltuma daudzumam.

Pampāļu govju ganāmpulks ir ceturtais lielākais Latvijā

SIA Pampāli apsaimnieko 4000 ha zemes. Saimniecībai ir vairākas specializācijas – augkopība, lopkopība un biogāzes ražotne 1 MW elektrības ražošanai. Tiek audzēti ziemas rapši un kvieši, vasaras mieži ar āboliņa pasēju, kā arī kukurūza skābbarībai un biogāzes ražotnei. Kopumā ir ap 1700 liellopu, no tiem – 1100 slaucamās govīs. Jaunlopi izvietoti trijās fermās, divas no tām nesen atjaunotas. Uzcelts fermu komplekss 640 slaucamām govīm, izolators 40 slaucamām govīm, dzemdību ferma 60 slaucamām govīm. Kopā – 740 dzīvniekiem. Ir plāns būvēt novietni vēl 500 govīm.

Tā kā biogāze tiek ražota jau trešo gadu, saimniecībai kļuvis skaidrs, kas vēl nepieciešams. Piemēram, kukurūzas skābbarība jāražo vairāk, tāpēc kukurūzas sējumu platības tika palielinātas līdz 500 ha, lai pietiktu gan govīm, gan biogāzei. Diemžēl vairāk palielināties iespēju neesot. Kad kukurūzai

Separētā digestāta masa ar siltu gaisu tiek žāvēta, līdz panākts 80% sausnas atlikums. Tas izbirst no žāvētāja un uzreiz lietojams kā pakaišu materiāls.

No kreisās: Jānis Vaļko, SIA Pampāli valdes priekšsēdētājs, Jānis Siklis, SIA Baltic Sales Agency valdes priekšsēdētājs, Kristians Veners, New Eco Tec GmbH īpašnieks.

dažādu apstākļu ietekmē nav vajadzīgās kvalitātes, skābbarība jālieto lielākos apjomos, lai var saražot paredzēto elektroenerģijas daudzumu.

Biogāzes ražošanai tiek izmantoti visi iegūtie kūtsmēsli – gan biezie, gan šķidrie; tiek izmantoti arī putnu mēsli, labu efektu dodot ne tikai kukurūzas, bet arī zāles skābbarība.

Ar saražoto siltumu tiek apkurinātas visas trīs fermas un pārējās dzīvnieku novietnes, saimniecības ēkas, tiek darbinātas visas SIA Pampāli elektroiekārtas.

SIA Pampāli valdes priekšsēdētājs Jānis Vaļko teic: "Varbūt kādam no malas šķiet,

ka lielām saimniecībām vienmēr izdzīvot vieglāk.

Taču tā vis nav. Tā kā esam statūtsabiedrība, no

mums prasa vairāk nodokļu

– vidēji nomaksājam ap 200 eiro par katru hektāru. Arī modernizācijai paredzēto naudu varam izmantot tikai 40% savas platības. Turklāt šī nauda ir pilnīgi vienāda neatkarīgi no tā, vai saimniecība specializējusies tikai augkopībā vai arī lopkopībā. Šai nozarei klāt nāk daudz papildu izmaksu – gan tranšeju ierīkošanai, gan lopbarības sagatavošanas tehnikas iegādei, arī degvielas patēriņš ir daudz lielāks. Arī piemaksu kā mazāk labvēlīgais apvidus neesam saņēmuši. Saskaitot visu kopā, iznāk ievērojamas naudas summas, kas faktiski norakstāmas zaudējumos. Bez kredītiem iztikt nevarām. Subsīdijas gadā SIA Pampāli saņem tikpat, cik nomaksā nodokļos..."

Iekārta uzstādīta ekonomisku apsvērumu dēļ

Digestāta separēšanas un žāvēšanas projekts SIA Pampāli esot izmaksājis ap 250 tūkstošu eiro. "Bijām spiesti par šādu investīciju izšķirties, jo noteikumi biogāzes ražotnēm prasa, lai tajās radītais siltuma daudzums tiktu izmantots lietderīgi. Par saražoto siltuma daudzumu liecina siltuma skaitītāji, kas uzstādīti stacijā. Savlaik gribējām īstenot projektu, lai ar saražoto siltumu varētu apgādāt visu Pampāļu pagasta centru, taču šo projektu īstenot neizdevās, tāpēc bija jāmeklē citi risinājumi," stāsta Jānis Vaļko.

Konteineru tipa konstrukcija NEWtainer žāvētāju ļauj izmantot ne tikai biogāzes stacijās digestāta žāvēšanai, bet arī dūņu, koka skaidu un šķeldas, kā arī graudu žāvēšanai dzīvnieku barības vielu ražošanā.

Un New Eco Tec un Baltic Sales Agency piedāvātais variants tika izvēlēts kā piemērotākais.

Digestāta žāvēšanas iekārta tiek darbināta kopš šāgada maija. Jānis Vaļko lēš, ka tai vajadzētu atmaksāties piecu gadu laikā. "Pirmām kārtām nodokli par pārdoto elektroenerģijas kilovatu vairs nemaksājam 10%, bet gan tikai 5%. Tas vien jau veido piecu sešu tūkstošu eiro ekonomiju katru mēnesi. Būtiski nav palielinājies arī kopējais elektrības patēriņš. Pirms žāvēšanas iekārtas palaišanas tērējām 10 tūkst. kWh mēnesī, bet patlaban – ap 12 tūkst. kWh. Tātad elektrības patēriņš vidēji

pieaudzis par 1,5%. Tas nav būtisks," uzskata J. Vaļko.

Tomēr galvenais jaunās iekārtas piensums esot iespēja izžāvēto masu izmantot kā pakaišu materiālu govju fermās. J. Vaļko: "Pakaišu sagāde govju gulvietām saimniecības izdevumu sadaļā ir diezgan dārga pozīcija. Piemēram, lai sagatavotu salmu pakaišus, ir jādarbina tehnika, salmi jānovāc no lauka, jāsapresē, jāsatina rituļos, pēc tam jāsmalcina, jākaisa utt. Tas ir gan laika, gan darba, gan finansiālā ziņā visai apjomīgs pasākums. Iespēja tikt pie lietošanai pilnīgi gatava pakaišu materiāla ir ļoti ievērojams ekonomisks ieguvums."

Biogāzes stacijai piebūvētais separators no biogāzes ražošanas procesā radītā digestāta atdala sausnu, kas ir apmēram 30%. Iegūtā masa ar siltu gaisu vēl tiek žāvēta, līdz panākts 80% sausnas atlikums. Tas izbirst no žāvētāja un uzreiz lietojams kā pakaišu materiāls. Izlietos pakaišus pēc tam varot izkliedēt uz lauka kā mēslojumu.

Visa separētā masa pakaišiem netiek novirzīta, daļa tiek palaista atpakaļ fermenterī, daļa aiziet uz mēslu krātuvi – pēc vajadzības. Masai, kas nāk laukā no žāvētāja, tiek veikta arī analīzes, lai pārliecinātos, ka tajā nav baktēriju. Lai tās nevaikotos arī fermā, saimniecības speciālisti šobrīd meklē piemērotāko dezinfekcijas līdzekli, ko pievienot digestāta pakaišiem, jo tie ļoti labi uzsūc mitrumu, līdz ar to ātri kļūst mitri, radot labvēlīgu vidi dažādām baktērijām un kaitēkļiem. Šā iemesla dēļ tos arī nav ieteicams atstāt kūti ilgāk par diennakti.

No žāvētāja izbirusi sausā masa diennakts laikā ir jāizlieto, jo ilgi lielā kaudzē tā nevar glabāties – masa ātri kļūst mitra, sāk karst un bojāties. Tāpēc tiekot apsvērtas iespējas iegūto materiālu nākotnē fasēt un tirgot gan kā pakaišu materiālu, gan kā mēslojumu. Tirgū pieprasījums pēc šāda produkta ir, pastāvot arī eksporta iespējas. **A**

Ja Ziemassvētkos un Jauna gada naktīs ir skaidrs zvaigžņots laiks, tad tanī pavasarī lec labi teļi, jēri un sivēni.

Pateicamies par veiksmīgu sadarbību 2014. gadā!

Vēlam bagātīgus Ziemassvētkus un visu ieceru piepildīšanos Jaunajā gadā!

Vilomix Baltic SIA, Tukuma nov., Tumes pag., „Bērziņi”
e-pasts: vilomix@vilomix.lv, www.vilomix.lv

Vilomix